

METODE PODUČAVANJA

- METODA - grčka reč - methodos
- način delovanja; planski postupak usmeren na postignuće određenog cilja
- sinonimi : strategije podučavanja, postupci podučavanja
- osnovna pitanja :
 - kako pokrenuti proces učenja?
 - koje i kakve aktivnosti treba da ispunjavaju oni koji uče?
 - koje i kakve aktivnosti treba da ispunjavaju oni koji podučavaju ?

Dimenzije metode podučavanja

➤ 4 dimenzije (Terhart , 2001) :

☐ dimenzija “ pomoć u učenju “

✓ sopstvena aktivnost onoga koji uči

✓ pripremanje adekvatnih uslova

✓ namera

✓ odražava realne procese učenja i podučavanja

□ dimenzija “ okvira “

- podučavanje → odnos onih koji uče i onih koji podučavaju ;
- dečji vrtić kao institucija nudi specifične uslove učenja i podučavanja → ima svoju metodu
- uslovi institucije – nivo makroorganizacije procesa podučavanja → nivo okvirnih uslova oblikovanih na osnovu strukture jedne institucije

□ dimenzija “ postizanja cilja “

➤ vrednosnu usmerenost svake metode možemo usaglasiti samo sa određenim ciljevima

□ dimenzija “ susret sa sadržajem “

➤ metoda je posredovanje između subjekta učenja i objekta učenja (sadržaja koji se prihvata)

✓ specifičnost sadržaja

✓ specifičnost informacija

✓ razvijaju se i dete i sadržaj

✓ vaspitač usklađuje svoju usmerenost → stil i način učenja onih koji uče

Različite definicije

- Majer (Mayer, 1987) : “oblici i postupci kojima oni koji uče i oni koji podučavaju, u institucionalnim uslovima, **usvajaju prirodnu i društvenu stvarnost koja ih okružuje** “
- Eigler (prema : Terhart, 2001): skup planskih aktivnosti kojima se spoljašnji uslovi podučavanja **“ prilagođavaju konkretnoj situaciji učenja”**
- Terhart, 2001: pokušaj posredovanja između **subjektivnih pretpostavki** i interesa onih koji uče i **objektivnih zahteva** u skladu sa kriterijumima pedagoškog delovanja

Klasifikacija metoda podučavanja

➤ dva kriterijuma: *1)način saznanja i 2)uslov za proces učenja*

1. način saznanja – autori Đorđević, Potkonjak:

- ✓ metode zasnovane na posmatranju i pokazivanju
- ✓ metode zasnovane na rečima
- ✓ metode zasnovane na praktičnim aktivnostima

Metode zasnovane na posmatranju i pokazivanju

- posmatranje → usmereno i planirano čulno opažanje → kvalitativna svojstva pojave (sastav, struktura, procesi) i kvantitativna (merenje, prebrojavanje)
- ✓ jednostavan i zanimljiv način dolaženja do informacija ali ne ostavlja detetu dovoljno vremena za detaljno razgledanje

- ✓ izdvajaju se najbitniji elementi ali dete često ne razume svrhu posmatanja
- ✓ praćeno je objašnjenjem, tumačenjem ali može da se dešava kao izdvojen metodski postupak

- pokazivanje → demonstracija
- ✓ razlaganje na sastavne delove
- ✓ isticanje važnih i manje važnih delova
- ✓ smanjivanje i uvećavanje delova
- ✓ sažimanje i razvlačenje
- ✓ odvajanje statičkog i dinamičkog dela

Metode zasnovane na rečima

- MONOLOŠKE METODE : opisivanje i pričanje
- ✓ Opisivanje – faktografsko i analitičko;
faktografsko → vaspitač iznosi činjenice → redosled događaja
analitičko → vaspitač iznosi opšte principe a zatim prelazi na pojedinosti koje tumači i objašnjava
- ✓ Pričanje – opisivanje pojava koje se oblikuju kao radnja → iznose se činjenice ali se oslanja i na emocije dece → uče na osnovu predstava izazvanih rečju vaspitača

prednosti	slabosti
Iznose se činjenice, ima informativnu vrednost	Manje insistira na uočavanju veza i odnosa
Pričanje se oslanja na iskustvo dece	Oslanja se samo na emocije
Sažeto, jasno, trajanje prilagođeno interesovanjima dece	Puno činjenica, naglašavanje nevažnih detalja, traje i kad deca ne pokazuju interesovanje da slušaju
Obogaćuje fond reči	Koriste se nepoznate i nerazumljive reči
Podstiče maštu i stvaralačke sposobnosti	Zbunjuje dete

➤ **DIJALOŠKE METODE** : razgovor, diskusija i rad sa tekstom

Razgovor – verbalna komunikacija misli i ideja → usmeren ka određenom cilju

✓ dve vrste :

za proveravanje usvojenih informacija → vežbanje pamćenja

postavljanje problema → traženje više rešenja i obrazlaganje mišljenja: “ razmišljanje deteta naglas “

- Postupci pomoći detetu:
- ✓ usmeravanje na ono što je značajno (u čemu je razlika između...?)
- ✓ preformulisanje rečenog
- ✓ upoređivanje (da li može ovo da stane ispod stola ?)
- ✓ razlaganje izrečenog na delove (sada povuci ručicu nadole)
- ✓ usredsređivanje (vaspitač ponavlja ono što je rekao ili pokazao da bi otkrio šta dete zbunjuje)
- ✓ zamena verbalnog odgovora akcijom
- ✓ povezivanje nepoznatog sa poznatim (sta se desilo sa vodom kad smo kuvali čaj ?)
- ✓ davanje dela odgovora
- ✓ traženje argumenta

prednosti	slabosti
Vaspitač je posrednik u diskusiji u kojoj deca suprotstavljaju i dokazuju svoje argumente, grade nove pretpostavke	Vaspitač samo pita a deca odgovaraju
Traže se različita rešenja	Insistira na tačnom odgovoru
Podstiče “razmišljanje naglas “ o koracima u dolaženju do rešenja	Insistira na rešenju
Polazi od shvatanja ili “ scenarija “ deteta o određenoj pojavi	Traži reprodukovanje činjenica koje iznosi odrasli
Uvažava sve predloge i pitanja dece	Pitanja i predlozi dece se ignorišu ili se odlažu
Vaspitač traži druga mišljenja, komentare	Vaspitač procenjuje odgovor deteta
Ostavlja deci dovoljno vremena da razmišljaju, da se dogovaraju	Vaspitač požuruje decu

Rad sa tekstem – dolaženje do informacija preko pisane reči, čitanjem

- pitanja za decu : otvorenog tipa → šta mislite da će se dogoditi...šta biste vi uradili... ?
- pitanja za vaspitača : Zašto deci čitam ovaj tekst?Šta očekujem da razumeju nakon čitanja ovog teksta ? Koje dileme postavlja tekst pred decu ? Šta ću da podstičem u razmeni ideja dece ? Kako ću da pratim aktivnost dece ?
- tekst se čita u delovima, sa pauzama

KLASIFIKACIJA PITANJA ZA RAZVOJ KRITIČKOG MIŠLJENJA (Sanders, prema : Steele, 2002.)

- ✓ Translacijska – da dete preoblikuje informaciju u različite slike (zamišljanje i prepričavanje)
- ✓ Interpretacijska – otkriva veze , upoređuje, asocira, pronalazi razloge, povezuje sa prethodni iskustvom i oblikuje kontekst
- ✓ Aplikacijska – mogućnost da primeni znanja, razmišljanja kako se nešto koristi i primenjuje

- Sintetička – traže se kreativna rešenja od deteta uključivanjem prethodnog iskustva, drugi pristupi rešavanju problema, predlaganje alternativnih rešenja, stvaranje novih scenarija
- Evaluacijska pitanja – traže od deteta da gradi stav, da se koristi dokazima i argumentima u proceni, stvara kriterijuma na osnovu kojih dolazi do procene

prednosti	slabosti
Deca aktivna, tekst se čita u delovima i sa pauzama	Tekst se čita deci u jednom delu
Podstiče kritičko mišljenje	Podstiče reprodukovanje pročitano
Pitanja o tekstu su raznovrsna	Pitanja o tekstu su " doslovna "
Deca podstaknuta da predviđaju	Tekst se sluša do kraja , bez komentara
Pitanja se postavljaju jedno po jedno	Vaspitač postavlja više pitanja odjednom
Deci se ostavlja dovoljno vremena da misle	Vaspitač odgovara umesto dece
Otvora diskusiju sa dilemama iz teksta	Ispituje svako pojedinačno dete o tekstu
Deca proveravaju svoja predviđanja o toku radnje u tekstu	Deca pričaju samo o jednom rešenju koje je dato u tekstu
Deca prave kriterijume za procenu postupaka ili ponašanja likova	Deca sa vaspitačem konstatuju da li je nešto dobro ili loše
Deca postavljaju pitanja jedna drugima	Isključivo pita vaspitač

Metode zasnovane na praktičnim aktivnostima

- učenje “ putem delovanja “ → znanje aktivna konstrukcija → prirodna potreba da istraži i razume sebe i svet oko sebe → uči u interakciji sa odraslima, drugom decom i materijalima → uči kroz iskustvo
- osnovni zadatak vaspitača je obezbeđivanje uslova → struktuiranje sredine

Elementi metode zasnovane na praktičnom delovanju

- praćenje aktivnosti, individualnih potreba i potencijala deteta
- stalno pripremanje i obogaćivanje sredine za učenje
- planiranje aktivnosti sa decom
- pomoć deci da prate pojavu koju istražuju, prave zabeleške i grafikone, izveštavaju o svom radu
- praćenje i procenjivanje aktivnosti dece i vaspitača i funkcionalnosti sredine za učenje

prednosti	slabosti
Prati, podržava interese deteta	Nema podataka praćenja interesovanja i sklonosti dece
Stalno organizuje sredinu tako da dete uči delujući	Sredina se priprema samo za određene aktivnosti u kojima deca istražuju
Deci su stalno dostupni materijali i sredstva za aktivnosti	Samo kada vaspitač planira istraživačku aktivnost
Dete se podstiče na delovanje kako bi se isprobavalo i gradilo nova iskustva	Detetu se dozvoljava da isprobava da bi se dokazala tvrdnja koju je unapred izrekao vaspitač
Uključuje roditelje i lokalnu zajednicu u obezbeđivanje uslova, materijala u kontinuitetu	Samo kada se to poklapa sa određenim aktivnostima dece
Pomaže deci da beleže i prate proces istraživanja i učenja	Izlaže izabrane produkte dečjeg rada